

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО
ECONOMIC LAW; ECONOMIC PROCEDURAL LAW

УДК 346.5; 342.9

DOI: 10.26565/2075-1834-2020-30-06

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКІ ПОВНОВАЖЕННЯ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ,
УПРАВЛІННЯ, РЕГУЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кухарчук А. М.,

аспірант, викладач кафедри господарського
та адміністративного права
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, 03056, просп. Перемоги, 37
e-mail: nastyashev95@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0001-7576-5188>

АНОТАЦІЯ: *Вступ.* Проблематика правового дослідження організаційно-господарських повноважень постійно знаходиться у фокусі уваги дослідників у сфері як господарського, так і адміністративного права. Існують різні точки зору стосовно виникнення організаційно-господарських повноважень. Деякі вчені вважають, що такі повноваження виникають виключно в процесі управління господарською діяльністю, інші – як в процесі управління, так і в процесі регулювання господарської діяльності. В тому числі, додаються до таких дискусій питання організації та контролю господарської діяльності. Відповідно внаслідок яких процесів виникають організаційно-господарські повноваження на сьогодні так чітко і не визначено ні на законодавчому, ні на доктринальному рівнях.

Актуальність. Враховуючи таку невизначеність стосовно процесів, під час яких виникають організаційно-господарські повноваження з'являється багато питань та проблем під час їх реалізації. Зокрема, ця проблема проявляється в розмежуванні організаційно-господарських та владних повноважень, особливо, коли суб'єкт одночасно наділяється функціями владного та організаційно-господарського характеру в процесі управління господарською діяльністю. Відповідно аналіз понять організації, управління, регулювання та контролю господарської діяльності у контексті теорії господарського та адміністративного права та теоретико-правовому ракурсі потребує свого обґрунтування й системного наукового розкриття.

Короткий зміст основних результатів дослідження. Опрацьовано визначення зазначених понять на законодавчому та доктринальному рівнях. Досліджено поняття організації господарської діяльності, яку запропоновано розглядати у широкому (як самостійний напрям діяльності, спрямований на раціональне поєднання в часі і просторі всіх елементів господарської системи відповідного рівня: загальнонаціональному (галузевому), на місцевому (регіональному), на рівні суб'єктів господарювання); та вузькому значеннях (як функцію управління, яка реалізується в процесі об'єднання (розподілення) суб'єктів, об'єктів, засобів і призначена для створення нової або реорганізації чи ліквідації діючої системи). Встановлено, що управління господарською є самостійним видом діяльності, який реалізуються стосовно суспільних відносин, що виникають, змінюються і припиняються у зв'язку з провадженням або реалізацією наміру провадити господарську діяльність на підставі відносин власності щодо майна, на базі якого провадиться господарська діяльність, відносин контролю-підпорядкування та делегованих повноважень з метою ефективного її здійснення. Запропоновано розглядати державне регулювання господарської діяльності на макрорівні та мікрорівні. Досліджено, що контроль є однією з функцій управління.

Висновки. Обґрунтовано, що організаційно-господарські повноваження виникають в процесі управління господарською діяльністю та/або регулювання господарської діяльності (на мікрорівні). Запропоновано включення до Господарського кодексу України таке визначення організаційно-господарських відносин: «під організаційно-господарськими відносинами у цьому Кодексі розуміються відносини, що складаються між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю та/або регулювання господарської діяльності (на мікрорівні)».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: організаційно-господарські повноваження, організація, управління, регулювання, контроль, господарська діяльність.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ХОЗЯЙСТВЕННЫЕ ПОЛНОМОЧИЯ В ПРОЦЕССЕ ОРГАНИЗАЦИИ, УПРАВЛЕНИЯ, РЕГУЛИРОВАНИЯ И КОНТРОЛЯ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Кухарчук А. Н.,

аспирант, преподаватель кафедры хозяйственного
и административного права
Национального технического университета Украины
«Киевский политехнический институт
имени Игоря Сикорского»
г. Киев, 03056, просп. Победы, 37
e-mail: nastyashev95@gmail.com
orcid: 0000-0001-7576-5188

АННОТАЦИЯ. *Введение.* Проблематика правового исследования организационно-хозяйственных полномочий постоянно находится в фокусе внимания исследователей в области как хозяйственного, так и административного права. Существуют различные точки зрения относительно возникновения организационно-хозяйственных полномочий. Некоторые ученые считают, что такие полномочия возникают только в процессе управления хозяйственной деятельностью, другие – как в процессе управления, так и в процессе регулирования хозяйственной деятельности. Так же добавляются к таким дискуссиям вопросы организации и контроля хозяйственной деятельности.

Актуальность. Учитывая такую неопределенность относительно процессов, при которых возникают организационно-хозяйственные полномочия появляется много вопросов и проблем при их реализации. В частности, эта проблема проявляется в разграничении организационно-хозяйственных и властных полномочий, особенно, когда субъект одновременно наделяется функциями властного и организационно-хозяйственного характера в процессе управления хозяйственной деятельностью. Соответственно анализ понятий организации, управления, регулирования и контроля хозяйственной деятельности в контексте теории хозяйственного и административного права и теоретико-правовом ракурсе требует своего обоснования и системного научного раскрытия.

Краткое содержание основных результатов исследования. Обработано определение указанных понятий на законодательном и доктринальном уровне. Исследовано понятие организации хозяйственной деятельности, которую предложено рассматривать в широком (как самостоятельное направление деятельности, направленный на рациональное сочетание во времени и пространстве всех элементов хозяйственной системы соответствующего уровня: общенациональном (отраслевом), на местном (региональном), на уровне субъектов хозяйствования); и узком смыслах (как функцию управления, которая реализуется в процессе объединения (распределения) субъектов, объектов, средств и предназначена для создания новой или реорганизации или ликвидации действующей системы). Установлено, что управление хозяйственной является самостоятельным видом деятельности, реализуются относительно общественных отношений, которые возникают, изменяются и прекращаются в связи с осуществлением или реализацией намерения осуществлять хозяйственную деятельность на основании отношений собственности в отношении имущества, на базе которого осуществляется хозяйственная деятельность, отношений контроля-подчинения и делегированных полномочий в целях эффективного ее осуществления. Предложено рассматривать государственное регулирование хозяйственной деятельности на макроуровне и микроуровне. Доказано, что контроль является одной из функций управления.

Выводы. Обосновано, что организационно-хозяйственные полномочия возникают в процессе управления хозяйственной деятельностью и / или регулирования хозяйственной деятельности (на микроуровне). Предложено включение в Хозяйственный кодекс Украины такое определение организационно-хозяйственных отношений: «под организационно-хозяйственными отношениями в этом Кодексе понимаются отношения, складывающиеся между субъектами хозяйствования и субъектами организационно-хозяйственных полномочий в процессе управления хозяйственной деятельностью и/или регулирования хозяйственной деятельности (на микроуровне)».

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: организационно-хозяйственные полномочия, организация, управление, регулирование, контроль, хозяйственная деятельность.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC POWERS IN THE PROCESS OF ORGANIZATION, MANAGEMENT, REGULATION AND CONTROL OF ECONOMIC ACTIVITY

Anastasiia Kukharchuk,

graduate student, lecturer at the Department of Economics
and administrative law
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
03056, Kyiv, ave. Peremogi, 37
e-mail: nastyashev95@gmail.com
orcid: 0000-0001-7576-5188

ANNOTATION: *Introduction.* The issue of legal research of organizational and economic powers is constantly in the focus of researchers in the field of both economic and administrative law. There are different views on the emergence of organizational and economic powers. Some scholars believe that such powers arise exclusively in the process of managing economic activity, others - both in the process of management and in the process of regulating economic activity. In particular, the issues of organization and control of economic activity are added to such discussions. Accordingly, as a result of which processes the organizational and economic powers arise today are not so clearly defined at the legislative or doctrinal levels.

Topicality. Given this uncertainty regarding the processes during which organizational and economic powers arise, many questions and problems arise during their implementation. In particular, this problem is manifested in the separation of organizational and economic and power powers, especially when the subject is simultaneously endowed with the functions of power and organizational and economic nature in the process of managing economic activity. Accordingly, the analysis of the concepts of organization, management, regulation and control of economic activity in the context of the theory of economic and administrative law and the theoretical and legal perspective needs its justification and systematic scientific disclosure.

Summary of the main results of the research. The definition of these concepts at the legislative and doctrinal levels has been worked out. The concept of organization of economic activity is studied, which is proposed to be considered broadly (as an independent direction of activity aimed at rational combination in time and space of all elements of economic system of appropriate level: national (sectoral), local (regional), at the level of economic entities); and narrow meanings (as a management function that is implemented in the process of unification (distribution) of subjects, objects, means and is designed to create a new or reorganize or liquidate the existing system). It is established that economic management is an independent type of activity that is implemented in relation to social relations that arise, change and cease in connection with the implementation or realization of the intention to conduct economic activity on the basis of property relations on the basis of property, control relations. -subordination and delegated powers in order to effectively implement it. It is proposed to consider state regulation of economic activity at the macro and micro levels. It is investigated that control is one of the management function.

Conclusions. It is substantiated that organizational and economic powers arise in the process of business management and / or regulation of economic activity (at the micro level). It is proposed to include in the Commercial Code of Ukraine the following definition of organizational and economic relations: "organizational and economic relations in this Code mean the relations between business entities and subjects of organizational and economic powers in the process of economic management and / or economic regulation. activities (at the micro level)".

KEY WORDS: organizational and economic powers, organization, management, regulation, control, economic activity.

Вступ. Проблематика правового дослідження організаційно-господарських повноважень постійно знаходиться у фокусі уваги дослідників у сфері як господарського, так і адміністративного права. Існують різні точки зору стосовно виникнення організаційно-господарських повноважень. Деякі вчені вважають, що такі повноваження виникають виключно в процесі управління господарською діяльністю, інші – як в процесі управління, так і в процесі регулювання господарської діяльності. В тому числі, додаються до таких дискусій питання організації та контролю господарської діяльності. Відповідно внаслідок яких процесів виникають організаційно-господарські повноваження на сьогодні так чітко і не визначено ні на законодавчому, ні на доктринальному рівнях.

Актуальність. Враховуючи таку невизначеність стосовно процесів, під час яких виникають організаційно-господарські повноваження з'являється багато питань та проблем під час їх реалізації. Особливо ця проблема проявляється в розмежуванні організаційно-господарських та владних повноважень, зокрема, коли суб'єкт одночасно наділяється функціями владного та організаційно-господарського характеру в процесі управління господарською діяльністю. Відповідно аналіз понять організації, управління, регулювання та контролю господарської діяльності у контексті теорії господарського та адміністративного права та теоретико-правовому ракурсі потребує свого обґрунтування й системного наукового розкриття.

Мета та завдання статті. Мета полягає у дослідженні процесів організації, управління, регулювання та контролю господарської діяльності стосовно виникнення та реалізації організаційно-господарських повноважень. Завдання базуються на дослідженні вказаних понять як самостійних на законодавчому та

доктринальному рівнях, так і в порівнянні між собою для їх чіткого розуміння та співвідношення з організаційно-господарськими повноваженнями.

Огляд праць з даної проблематики. Вивченням досліджуваного питання займалися, зокрема, Бевз С. І., Вінник О. М., Віхров О. П., Гринюк Р. Ф., Мальська М. П., Кравець І. М., Мандюк Н. Л., Занько Ю. С., Щербина В. С. та інші вчені, проте, проте чіткого відмежування понять організації, управління, регулювання та контролю господарської діяльності стосовно виникнення та реалізації організаційно-господарських повноважень ними визначено не було.

Основні результати дослідження. Господарським кодексом України, а саме – частиною 6 статті 3 визначено, що організаційно-господарські повноваження виникають виключно у процесі управління господарською діяльністю [1]. Ця думка зустрічається і в науці господарського права [16, с. 29]. Як визначено О. П. Віхровим [БЮШИБКА! **Источник ссылки не найден.**, с. 37], легальне визначення організаційно-господарських відносин ґрунтується на категоріях «організація» та «управління» господарською діяльністю. Інші вчені наполягають на тому, що організаційно-господарські правовідносини виникають в процесі управління та регулювання господарської діяльності, складовою яких є контроль [8, с. 50].

На думку А. М. Смолкіна, організація – це встановлення і забезпечення доцільних зв'язків між елементами системи [12, с. 17]. Н. Ней вважає, що організація – це одна з універсальних функцій соціального (у тому числі державного) управління [28, с. 29], тобто організація являє собою складову управлінської діяльності щодо впорядкування об'єктів управління, раціональної побудови апарату управління [20, с. 494], зокрема, суб'єктів організаційно-господарських повноважень, а також зв'язків між ними та іншими об'єктами, в результаті чого утворюється певна організаційна система.

На нашу думку, організацію господарської діяльності слід розглядати в двох аспектах – широкому та вузькому. Починаючи з аналізу організації господарської діяльності в широкому розумінні, варто перш за все зазначити, що загально визнаним у доктрині господарського права є той факт, що господарські відносини виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності [23, с. 48; 21, с. 25; 7, с. 45; 27, с. 37; 13, с. 21]. Як слушно зазначає С. І. Бевз, що і управління здійснюється в межах організації та провадження господарської діяльності [4, с. 47]. Підтримуючи думку С. І. Бевз зазначимо, що в цьому значенні управління виступатиме як вплив через систему заходів та методів, який здійснюватиметься як в процесі організації, так і в процесі здійснення господарської діяльності. Тому поняття організації (в широкому розумінні) та управління виступатимуть як окремі категорії, які не повинні сприйматись як частина і ціле. Відповідно організація господарської діяльності (в широкому розумінні) не поглинається змістом понять управління, управлінської діяльності або управлінського процесу управління. Управління в цьому співвідношенні виступає як інструмент підтримки організованості певної системи, так як мета управління полягає в організації спільної діяльності, забезпеченні координації та взаємодії, а його суть – у здійсненні керуючого впливу на певні об'єкти.

Слово "організація" означає налагодження, впорядкування, приведення чогось в систему. В науці виділяють такі рівні господарської системи: вищий рівень (економіка країни), середній рівень – економіка певного регіону (області, міста, району, селища, села), проміжний рівень – господарські об'єднання, промислово-фінансові групи, холдингові групи, та локальний рівень – суб'єкт господарювання [5, с. 15]. О. П. Віхров визначає, що організаційна складова господарської діяльності в умовах сучасного ринку в Україні по-різному проявляється на різних рівнях господарювання: на загальнонаціональному (галузевому), на місцевому (регіональному), на рівні суб'єктів господарювання [22, с. 10].

Що ж стосується організації у вузькому розумінні, то тут слід звернутись до основ менеджменту, за яким процес управління – це загальна сума всіх функцій, а саме: планування; організація; мотивація; контроль [10, с. 29]. В науці існує думка, що процес управління має п'ять функцій: передбачення, організація, розпорядження, координація та контроль [9, с. 204]. Такі функції частково відображаються у бізнес-страдегії як важливій складовій управління господарською діяльністю [32, с. 76]. Визначення поняття управління як цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт вже вказує на пріоритет наявності або здійснення певної організації. Він проявляється як у виділенні і побудові конкретної ієрархії безпосередніх учасників взаємодії у вигляді системи взаємозв'язку суб'єкта й об'єкта, так і в змісті і характеристиці цілеспрямованості і визначеності самого процесу впливу. Тому в цьому контексті організація виступає як функція управління, яка спрямована на об'єднання (розподілення) людей і засобів, створюючи певну систему.

Таким чином, зважаючи на викладене, організацію господарської діяльності доцільно розуміти як: самостійний напрям діяльності, спрямований на раціональне поєднання в часі і просторі всіх елементів господарської системи відповідного рівня: загальнонаціональному (галузевому), на місцевому (регіональному), на рівні суб'єктів господарювання; та функцію управління, яка реалізується в процесі об'єднання (розподілення) суб'єктів, об'єктів, засобів і призначена для створення нової або реорганізації чи ліквідації діючої системи.

Під управлінням у загальному сенсі можна розуміти цілеспрямовану сукупність дій, що забезпечують погодження і координацію спільної праці з метою досягнення суспільно значущих цілей та вирішення поставлених завдань [15, с. 5; 3, с. 20; 26, с. 112].

На думку О. П. Віхрова, управління господарською діяльністю, в контексті частини 6 статті 3 Господарського кодексу України, можна охарактеризувати як підзаконну владну діяльність з організації господарських зв'язків, що здійснюється органами державної влади, органами місцевого самоврядування, наділеними господарською компетенцією, а також громадянами, громадськими та іншими організаціями, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності [22, с. 18]. І. М. Кравець вважає, що управління господарською діяльністю – це комплекс необхідних заходів, що реалізуються на підставі права власності на майно, на базі якого провадиться господарська діяльність, або делегованих повноважень з метою ефективного її здійснення (збільшення доходу від використання такого майна, збільшення вартості та/або кількості майна, досягнення певного соціально-економічного ефекту) [8, с. 39].

С. І. Бевз розглядала проблеми державного управління у сфері господарської діяльності, під яким дослідниця розуміє організаційно-владну діяльність органів виконавчої влади (посадових осіб), у процесі якої реалізуються функції державного управління стосовно суспільних відносин, що виникають, змінюються і припиняються у зв'язку з провадженням або реалізацією наміру провадити господарську діяльність невизначеним колом осіб, що спрямована на виконання економічної функції держави [4, с. 39]. В адміністративно-правовій науці найбільш поширеним є поняття державного управління як самостійного виду державної діяльності, що має організуючий, виконавчо-розпорядчий, підзаконний характер, особливої групи державних органів (посадових осіб) щодо практичної реалізації функцій та завдань держави у процесі повсякденного і безпосереднього управління економічним, соціально-культурним та адміністративно-політичним керівництвом [24, с. 62].

На нашу думку, управління господарською діяльністю дійсно є самостійним видом діяльності, який реалізуються стосовно суспільних відносин, що виникають, змінюються і припиняються у зв'язку з провадженням або реалізацією наміру провадити господарську діяльність на підставі відносин власності щодо майна, на базі якого провадиться господарська діяльність, відносин контролю-підпорядкування та делегованих повноважень з метою ефективного її здійснення. Варто ще додати, що управління господарською діяльністю, що опосередковується системою організаційно-господарських відносин, здійснюється стосовно конкретного суб'єкта господарювання і тієї діяльності, яку він безпосередньо здійснює.

В аспекті розмежування понять «організація» та «управління» необхідним є визначення поняття «регулювання господарської діяльності», оскільки останнє також здійснюється з метою упорядкування господарської діяльності. На думку Б. А. Райзберга, є всі підстави стверджувати, що категорія «управління» носить більш загальний характер, ніж категорія «регулювання» і включає її як свою складову частину. В науці також існує думка, то основною функцією регулювання господарської діяльності є здійснення коригування діяльності економічного об'єкта, що направляє управління загалом [11, с. 361]. Кравцова Т. вважає, що регулювання можна розглядати як окрему галузь управління, яка становить цілеспрямовану організуючу діяльність, що реалізується за допомогою специфічних правових форм і методів [25, с. 4].

На думку Нагребельного В. П., Оніщука М. В. поняття регулювання ширше ніж поняття управління. Науковці вважають, що у сфері економіки регулювання передбачає встановлення загальних правил і порядку господарювання, відповідальності за дотримання цих правил, виключає пряме втручання держави та її органів у діяльність економічних структур [14, с. 118].

Тобто, розуміння поняття регулювання господарської діяльності розглядається в двох аспектах – як функція управління та як самостійний напрям діяльності.

Взагалі, в науці розрізняють регулювання правове та державне. Як слушно зазначено в літературі, правове регулювання суспільних відносин не зводяться лише до їх державного регулювання, а державне регулювання не завжди і не в усьому виявляється правовим [29, с. 60]. Вивчення механізмів державного регулювання доводить, що це багаторівневе та багатогранне явище [30, с. 98]. С. І. Бевз було розкрито поняття державного регулювання господарської діяльності, яке вона розуміє як: самостійний напрям діяльності держави, один із напрямів реалізації державної політики, завдань та цілей держави в економічній сфері суспільства; як функцію державного управління, що полягає в упорядкуванні, налагодженні зв'язків між елементами керованої системи (господарської діяльності) органами виконавчої влади шляхом встановлення загальних правил, нормативів, які є обов'язковими для всіх учасників господарської діяльності (як суб'єктів господарювання, так і органів державної влади) [4, с. 39].

На нашу думку, розглядаючи державне регулювання господарської діяльності через призму організаційно-господарських повноважень, такі повноваження будуть виникати лише, якщо аналізувати

державне регулювання на макрорівні та мікрорівні. Коли йдеться про макрорівень, слово державне означає не лише суб'єкта, який здійснює таке управління, але й територію поширення, натомість мікрорівень має на увазі лише суб'єкта, який здійснює таке управління [4, с. 55].

Пояснимо таку думку на прикладі. Так, І. М. Кравець до переліку повноважень суб'єкта організаційно-господарських повноважень включає «регулювання господарської діяльності», розуміючи під регулюванням встановлення уповноваженими законом суб'єктами умов здійснення господарської діяльності господарськими організаціями всіх форм власності та індивідуальними підприємцями з метою гарантування свободи підприємництва, обмеження монополізму і захисту економічної конкуренції з одночасним здійсненням контролю за дотриманням встановлених правил, норм і застосування відповідальності за їх порушення [8, с. 40]. Проте, таке розуміння «регулювання господарської діяльності» фактично означає безпосередньо діяльність держави, здійснюючи яку, держава в особі державних органів реалізує не господарську правосуб'єктність, а свої владні повноваження. Відповідно владні та організаційно-господарські повноваження є два окремими явищами, які відрізняються своєю правовою природою. Позиція І. М. Кравець висловлюється і іншими представниками науки господарського права, якими стверджується, що «протиставляти «управління господарською діяльністю» і «регулювання господарської діяльності» немає необхідності [18, с. 68].

Незважаючи на те, що поняття управління та регулювання господарської діяльності є схожими, в розрізі дослідження таких процесів під час реалізації саме організаційно-господарських повноважень вбачається їх розмежування залежно від суб'єктів, які здійснюють такі процеси, суб'єктів стосовно яких вони здійснюються, обсягу їх компетенції, тощо. Тож на макрорівні державне регулювання буде здійснюватися суб'єктами владних повноважень, при цьому вони реалізуватимуть адміністративну правосуб'єктність. А ось саме на мікрорівні держава здійснюватиме регулювання господарської діяльності суб'єктів господарювання шляхом делегування відповідних повноважень службовим особам органів державної влади та місцевого самоврядування, керівникам державних підприємств та/або представникам держави в органах управління підприємства, у статутному капіталі якого є об'єкти державної власності. В такому випадку адміністративна правосуб'єктність органів державної влади трансформується на організаційно-господарську компетенцію суб'єктів делегованих повноважень [4, с. 56].

Як було визначено, однією з функцій управління є контроль. Зокрема, контроль виявляється у оцінці ефективності управління та впливає на вибір стратегії управління [31, с. 135-136]. На противагу такій думці існує інша, відповідно до якої контроль сприймається як складова регулювання господарської діяльності, який можна визначити як комплекс необхідних заходів, що полягають у перевірці фактичних напрямів і результатів діяльності суб'єктів господарювання встановленим державою правилам, нормам і нормативам, виявлення порушень у їх діяльності та застосування заходів відповідальності [8, с. 41]. О. Ф. Андрійко вважає, що майже всі органи виконавчої влади у межах своїх повноважень здійснюють функцію контролю; але якщо для окремих державних органів ця функція є факультативною, то для інших контроль є одним з основних чи основним видом діяльності [2, с. 122]. Процес демократизації вніс зміни у співвідношення централізації й децентралізації управління, призначення контролю і форми та методи його здійснення. Із засобу покарання контроль, набувши інформаційно-аналітичного характеру, став невід'ємним чинником подальшого удосконалення управління [19, с. 349].

На нашу думку, контроль є однією з функцій управління, оскільки він нерозривно пов'язаний з іншими функціями управління – плануванням, організацією, мотивацією, і без нього не можуть бути реалізовані повною мірою всі інші функції управління. Більше того, з позиції менеджменту, контроль – це частина управлінської діяльності, тобто функція менеджера, яка полягає в оцінці відповідності та виявленні невідповідності вимогам шляхом спостереження та висновки, на підставі відповідних вимірювань, випробувань або перевірок.

Висновки. Отже, організаційно-господарські повноваження виникають в процесі:

- управління господарською діяльністю;
- організації господарської діяльності (у вузькому розумінні як функції управління);
- контролю за господарською діяльністю (у вузькому розумінні як функції управління);
- регулювання господарської діяльності (у вузькому розумінні як функції управління; а також в широкому розумінні, але лише на мікрорівні).

Тобто, організаційно-господарські повноваження виникають в процесі управління господарською діяльністю та/або регулювання господарської діяльності (на мікрорівні). Оскільки Господарським кодексом України визначено поняття лише організаційно-господарських відносин, а не повноважень, базуючись на наданій правовій характеристиці понять організації, управління, регулювання та контролю в сфері господарювання, було б доцільно відобразити частину 6 статті 3 Господарського кодексу України у такій редакції: «під організаційно-господарськими відносинами у цьому Кодексі розуміються відносини, що складаються між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських

повноважень у процесі управління господарською діяльністю та/або регулювання господарської діяльності (на мікрорівні).

ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20. Ст. 144.
2. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади. Київ : Наукова думка, 2004. 300 с.
3. Бахрах Д. Н., Российский Б. В., Стариков Ю. Н. Административное право. Москва : НОРМА, 2007. 816 с.
4. Бевз С. І. Державне управління у сфері господарської діяльності: адміністративно-правові засади : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 319 с.
5. Вінник О.М. Господарське право: навчальний посібник.-2-е вид., змін. та доп. Київ : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. 766 с.
6. Віхров О.П. Господарське право. Спеціальна частина. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. 344 с.
7. Знаменский Г. Л. Хозяйственное законодательство Украины: формирование и перспективы развития. Киев : Наукова думка, 1996. 64 с.
8. Кравець І. М. Правове становище суб'єктів організаційно-господарських повноважень : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 240 с.
9. Малиновський В. Я. Державне управління. Київ : Атіка, 2003. 576.
10. Назаров Ю.А. Основы менеджмента. Волгоград : ИНК «Царицын», 1997. 128 с.
11. Райзберг Б. А. Государственное управление экономическими и социальными процессами. Москва: ИНФА-М, 2006. 384 с.
12. Смолкин А. М. Менеджмент: основы организации. Москва: ИНФА-М, 1999. 248 с.
13. Щербина В. С. Господарське право. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 656 с.
14. Нагребельний В. П., Оніщук М. В. Державне регулювання. Юридична енциклопедія: в 6т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Київ: Укр. енцикл, 1998. Т. 2: Д-Й. 1999. 744 с.
15. Адміністративне право України / [ред. Ю. П. Биток]. Харків : Право, 2000. 520 с.
16. Актуальні проблеми господарського права : навч. посіб. / за ред. В. С. Щербини. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 528 с.
17. Господарське право : підручник / Д. В. Задихайло, В. М. Пашков, Р. П. Бойчук та ін.; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Харків : Право, 2012. 696 с.
18. Господарське право : підручник. / за ред. О. П. Подцерковного. 2-ге вид., доп. і перероб. Харків: Одиссей, 2012. 640 с.
19. Державне управління : проблеми адміністративно-правової теорії та практики [заг. ред. В. Б. Авер'янов]. Київ : Факт, 2003. 384 с.
20. Юридична енциклопедія / ред. Ю. С. Шемшученко [та ін.]; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1998 – 2004. 768 с.
21. Ванин В. В. Правовые проблемы государственного программно-целевого планирования деятельности в Российской Федерации / дис ... канд. юрид. наук / Ванин Виталий Владимирович, 2000. 156 с.
22. Віхров О. П. Організаційно-господарські правовідносини: автореф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.04. Донецьк, 2009. 35 с.
23. Белых В. С. Отношения в сфере предпринимательства как предмет предпринимательского права. *Актуальные проблемы науки и практики коммерческого права*. Вып. 5 / [ред. В. Ф. Попондопуло, О. Ю. Скворцов]. Москва : Волтере Клувер, 2005. С. 31-48.
24. Біла В. Р. До питання сутності та змісту категорії «публічне адміністрування». *Наук. Вісник Міжнар. гуманітарного ун-ту. Серія: Юриспруденція*, 2018. №35. С.62-64.
25. Кравцова Т. Правова природа державного регулювання підприємницької діяльності. *Підприємництво, господарство і право*, 2003. № 8. С. 3-6.
26. Конопльов В. Організаційно-правовий механізм підвищення ефективності управлінської діяльності. *Право України*, 2005. №9. С. 111-115.
27. Мамутов В. К. Юридические концепции регулирования хозяйственных отношений. *Экономика и право : сборник науч. трудов*. Киев : Юринком Інтер, 2003. С. 34-42.
28. Ней Н. Теорія управління та її місце в системі юридичних наук. *Право України*, 2004. № 12. С. 28-32.
29. Пьянов Н. А. Государственное регулирование как самостоятельная научная проблема. *Журнал российского права*, 2012. №5. С. 60-67.
30. Akimova, L. M.; Akimov, O. O.; Liakhovich, O. O. State regulation of foreign economic activity. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 4 (12). Р. 98-103.
31. Kathleen M. Eisenhardt. Control - organizational and economic approaches. *Management Science*, Vol. 31, No. 2 (Feb., 1985). P. 134-149.
32. Oliver E. Williamson. Economizing, and Economic Organization. *Strategic Management Journal*, Vol. 12, Special Issue: Fundamental Research Issues in Strategy and Economics (Winter, 1991). P. 75-94.

REFERENCES

1. Gospodars'kyj kodeks Ukrainy vid 16 sichnja 2003 r. // Vidomosti Verhovnoji Rady Ukrainy. 2003. № 18, № 19-20. St. 144.
2. Andrijko O. F. Derzhavnyj kontrol' v Ukraini: organizacijno-pravovi zasady. Kyjiv : Naukova dumka, 2004. 300 s.
3. Bahrah D. N., Rossyjskyj B. V., Starylov Ju. N. Admynstratyvnoe pravo. Moskva : NORMA, 2007. 816 s.
4. Bevz S. I. Derzhavne upravlinnja u sferi gospodars'koji dijal'nosti: administratyvno-pravovi zasady : monografija. Kyjiv : Vydavnytvo Lira-K, 2019. 319 s.
5. Vinnyk O.M. Gospodars'ke pravo: navchal'nyj posibnyk.-2-e vyd., zmin. ta dop. Kyjiv : Vseukrajins'ka asociacija vydavciv "Pravova jednist'", 2008. 766 s.
6. Vihrov O.P. Gospodars'ke pravo. Special'na chastyna. Kyjiv : Vydavnychyj Dim «Slovo», 2004. 344 s.
7. Znamenskyj G. L. Hozhajstvennoe zakonodatel'stvo Ukrainy: formyrovanye y perspektyvy razvytyja. Kyev : Naukova dumka, 1996. 64 s.
8. Kravec' I. M. Pravove stanovysche sub'ektiv organizacijno-gospodars'kyh povnovazhen' : monografija. Kyjiv : Jurinkom Inter, 2010. 240 s.
9. Malynovs'kyj V. Ja. Derzhavne upravlinnja. Kyjiv : Atika, 2003. 576.
10. Nazarov Ju.A. Osnovy menezhmenta. Volgograd : YNK «Carycyn», 1997. 128 c.
11. Rajzberg B. A. Gosudarstvennoe upravlenye zkonomycheskymy y socyal'nymy processamy. Moskva: YNFA-M, 2006. 384 s.
12. Smolkyn A. M. Menedzhment: osnovy organyzacy. Moskva: YNFA-M, 1999. 248 s.
13. Scherbyna V. S. Gospodars'ke pravo. Kyjiv : Jurinkom Inter, 2009. 656 s.
14. Nagrebel'nyj V. P., Onischuk M. V. Derzhavne reguljuvannja. Jurydychna encyklopedija: v 6t. / redkol.: Ju. S. Shemshuchenko (golova) ta in. Kyjiv: Ukr. encykl, 1998. T. 2: D-J. 1999. 744 s.
15. Administratyvne pravo Ukrainy / [red. Ju. P. Bytok]. Xarkiv : Pravo, 2000. 520 s.
16. Aktual'ni problemy gospodars'kogo prava : navch. posib / za red. V. S. Scherbyny. Kyjiv : Jurinkom Inter, 2012. 528 s.
17. Gospodars'ke pravo : pidruchnyk / D. V. Zadyhajlo, V. M. Pashkov, R. P. Bojchuk ta in.; za zag. red. D. V. Zadyhajla, V. M. Pashkova. Xarkiv : Pravo, 2012. 696 s.
18. Gospodars'ke pravo : pidruchnyk. / za red. O. P. Podcerkovnogo. 2-ge vyd., dop. i pererob. Harkiv: Odissej, 2012. 640 s.
19. Derzhavne upravlinnja : problemy administratyvno-pravovoji teoriji ta praktyky [zag. red. V. B. Aver'janov]. Kyjiv : Fakt, 2003. 384 s.
20. Jurydychna encyklopedija / red. Ju. S. Shemshuchenko [ta in.] ; NAN Ukrainy, In-t derzhavy i prava im. V. M. Korec'kogo. Kyjiv : Vyd-vo «Ukrajins'ka encyklopedija» im. M. P. Bazhana, 1998 – 2004. 768 s.
21. Vanyn V. V. Pravovye problemy gosudarstvennogo programmno-celevogo planyrovannja dejatel'nosti v Rossyjskoj. Federacy / dys ... kand. juryd. nauk / Vanyn Vytalij Vladymyrovych, 2000. 156 s.
22. Vihrov O. P. Organizacijno-gospodars'ki pravovidnosyny: avtoref. dys. d-ra juryd. nauk : 12.00.04. Donec'k, 2009. 35 s.
23. Belyh V. S. Otnoshenja v sfere predprynimatel'stva kak predmet predprynimatel'skogo prava. Aktual'nye problemy nauky y praktyky kommercheskogo prava. Vyp. 5 / [red. V. F. Popondopulo, O. Ju, Skvorcov]. Moskva : Voltere Kluver, 2005. S. 31-48.
24. Bila V. R. Do pytannja sutnosti ta zmistu kategoriji «publichne administruvannja». Nauk. Visnyk Mizhnar.gumanitarnogo un-tu. Serija: Jurysprudencija, 2018. №35. S. 62-64.
25. Kravcova T. Pravova pryroda derzhavnogo reguljuvannja pidpryjemnyč'koji dijal'nosti. Pidpryjemnyctvo, gospodarstvo i pravo, 2003. № 8. S. 3-6.
26. Konopl'ov V. Organizacijno-pravovyj mehanizm pidvyschennja efektyvnosti upravlins'koji dijal'nosti. Pravo Ukrainy, 2005. №9. S. 111-115.
27. Mamutov V. K. Jurydycheskye koncepcyy regulirovannja hozhajstvennyh otnoshenij. Ekonomyka y pravo : sbornyk nauch. trudov. Kyev : Jurynkom Ynter, 2003. S. 34-42.
28. Nej N. Teorija upravlinnja ta jiji misce v systemi jurydychnyh nauk. Pravo Ukrainy, 2004. № 12. C. 28-32.
29. P'janov N. A. Gosudarstvennoe regulirovanye kak samostojatel'naja nauchnaja problema. Zhurnal rosyjskogo prava, 2012. №5. S. 60-67.
30. Akimova, L. M.; Akimov, O. O.; Liakhovich, O. O. State regulation of foreign economic activity. Naukovyi visnyk Polissia. 2017. № 4 (12). P. 98-103.
31. Kathleen M. Eisenhardt. Control - organizational and economic approaches. Management Science, Vol. 31, No. 2 (Feb., 1985). P. 134-149.
33. Oliver E. Williamson. Economizing, and Economic Organization. *Strategic Management Journal*, Vol. 12, Special Issue: Fundamental Research Issues in Strategy and Economics (Winter, 1991). P. 75-94.